

FOAIE

пентрѣ

МШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 26.

Luni, 28. Junie.

1843.

РОМЪНИИ ДН ПРИВИНЦА ЛИТЕРА- ТУРЕИ.

(Капет.)

Съ лѣтъ даръ ла аналizie амвеле ал-
фаветъри, ка съ пѣтем фъръ де прежвде-
кать а кѣноаце, каре пот рѣспѣсе маї
потривит скопълѣи литератъреї поастре. А-
чееса цѣм, кѣмкъ П. Ціріл не ла веакъл ал
поаълеа фаветъла съѣ дѣн гречешце, л'аѣ фор-
мат пѣ пентрѣ Ромъниї, чи пентрѣ Славо-
Сервиї дѣн дндемъла ка пѣ кѣтва примѣнд
дн скріере литерѣле челе латѣне, кѣ ачесте
съши стрѣмътѣ леѣеа, съ треакъ ла рѣт
латѣн, прекъм аѣ фѣкът Полониї, Боemiї,
Орвадїї, Ілїрії ш. а., карїї ера ши сѣлт де
о вїдъ кѣ Славо-Сервиї. Днсъ не кѣт де
маре апостол аѣ фост П. Ціріл, кѣ атъта
маї пѣдїн фїлософѣ; пентрѣ-кѣ нїчї атъта
л'аѣ шїѣт, кѣмкъ лїмба гнѣї попор вїѣ пѣ
съ поате стрїмтора днтре неѣе семне мо-
арте, нїчї литереле дндреаптъ грѣїреа, чи
ачаста прїн гъѣ днделъглат статорнїчешце
пронъндїадїа литерелор. Пентрѣ че пѣ с'аѣ
дндестълїт кѣ 24 де лїтере, чи пентрѣ чеа
маї мїкъ скїмъваре дела топъл ѣеперал семн
ноѣ с'аѣ лїтере поавъ аѣ фѣзрїт, адъкѣнд
прїн ачаста чеа маї маре копѣсїе дн

скріере кѣ але сале семне іероглїфїче. Де
че траавъ п. е. ш шї ш, кѣнд чеа дїпгъїѣ
кѣ с съ поате съплїнї; ачаста кѣ ст, с'аѣ
дн вокале ѣ, ѣ, ѣ, д, ю; пентрѣ дої г,
аѣ фѣкът пре у, пентрѣ дої о пре ѡ шї
а, деспре каре нїмерїгъ, шї фрѣмоасъ жѣ-
декатъ, съ поате четї дн граматїка D.
Eliad. Скѣдереа с'аѣ копѣсїа литерѣлор
цїрїліене, аѣ кѣноскът'о шї днсъшї Славо-
Сервиї, карїї аѣ днчепът але реформа, шї
съ вѣ съ разїме дн пѣтереа славо-росїанъ,
ачешї дѣн Ъngaria, доаръ пѣлъ акъм ар
фї прїмїт челе латѣне, прекъм копѣрадїї
лор Полониї, Орвадїї, Ілїрії; іаръ Боemiї
шї Славо-Тоцїї дѣн Ъngaria челе готїко-
ѣертмане. Прекъм отъл прїн пѣтереа кѣ-
вългътреї, кѣ чел маї маре дар череск е
дѣрвїт, аша пѣ съ поате дндестълїгъ тъл-
дъмїгъ да фѣкъторїѣлѣї череск, кѣ пентрѣ
маї вшоара фолосїреа дарълѣї ачелъїа аѣ
лѣсат фоарте пѣдїне, адекъ ка ла 24 семне
спре а съ пѣтѣ оаменїї днделѣе ла ола-
тѣ. Дн скріере пѣ е де лїпсъ пентрѣ-чеа
маї мїкъ скїмъваре а топълѣї дела чел ѣе-
перал, а скодї семн деосевїт, кѣ атънчї
пентрѣ тоатъ сілава ар тревї пѣаве лїтере
прекъм ла Xinezi, кѣ пронъндїадїа сілаво-
лор съ скїмъвъ пѣнътаї дѣпъ челе чїпчї
гласърї ѣеперале, прекъм а е і о и, чи шї

дѣпъ адаоцереа конзонаптелор п. е. дп кѣ-
вѣптъл ачеста азд, амѣе вокалеле, а ші ъ
сѣ рѣспѣнд деосеві ші маі пре лѣпг, іар
адѣогѣнд ѣп л ла дпчепѣт лавд, сѣ зік а
ші ъ маі рѣпезіт, аша дарѣ пропѣнциадіа
літереі а, е скімѣѣтоаре, дпсѣ ачеле скім-
ѣѣрї сѣ кѣпоск дпн фіреа лімѣеі фѣрѣ де
а авѣ ліпсѣ де деосевіте семне пентрѣ а.
Ла Цермані а пѣ сѣ еспрїмѣ тот дптр'о
формѣ п. е. дп hassen, сѣ пропѣнциѣ а де-
скіс, іар дп Vater, ка кѣм ар фі оа саѣ
а дпкіс; ші е, ізолат ка ѣпгѣреск, е, іар
лѣпгѣ конзонапт, ка е фѣрѣ аѣент п. е.
дп Vater, пѣ се зїче Vater, дпсѣ пентрѣ
ачеѣа, пентрѣ а сімплѣ аре пѣмаі ѣп семп
дп тоате лімѣеле вїі. Маі алес вокалеле
аѣ дескіліпїре дп пропѣнциадіе кѣ алте лѣп-
гѣ сіне, декѣт кѣнд стаѣ ізолате, дпсѣ кѣ
ачеѣа деосевїре ле шїе дпн фіреа лімѣеі,
сѣ ле пропѣнциѣ попорѣл дп лімба са,
фѣрѣ де а фі де ліпсѣ де семп деосевїт,
ші фѣрѣ дпѣѣрлітерїле ѣ ѣ ѣ ш. а. ар
фі шїѣт Славо-Сервії, сѣ шї чїтеаскѣ про-
дѣѣѣтрїле лімѣеі сале. Кѣ атѣта маі пѣ-
дїпѣ ліпсѣ аѣ авѣт Ромѣнїї, де ачесте пѣ-
гїоаве семне дп лімба са; оаре п'ар шї
Ромѣнѣл сѣ пропѣнциѣ кѣвїнтеле ачесте
ана скрїсе: „Dumnezeule! Фекеторїѣл че-
рїѣлї шї ал пементѣлї“ фѣрѣ де нічі ѣп
ѣ, дпн фіреа лімѣеі шїнд, кѣткѣ дп феке-
торїѣ е сѣ рѣспѣнде пѣмаі дпн грѣмазі,
іарѣ дп черїѣлї сѣ рѣспѣнде дпн контра-
ѣереа лімѣеі кѣтрѣ черїѣл гѣрїї, фѣрѣ де
а пѣне дескіліпїт семп пентрѣ чеа дпнтѣѣ
пропѣнциадіе; де ѣ нічі о ліпсѣ пѣ есте,
кѣ еа шї іа маі вїне рѣспѣнд зїчереа, де-
ѣѣт ѣ; д сѣ vede а фі ѣпа кѣ ѣ, пѣмаі
кѣт прїп д сѣ кѣпрїнде ѣ шї п ла ола-
тѣ. Полопїї, Орвадїї, Ілїрїї шї Славо-тодїї,

мѣкар кѣ сѣнт де о вїдѣ кѣ Славо-Сервії,
ші о лімѣѣ ворѣеск, шїѣ скрїе шї фѣрѣ
ѣ шї ѣ, ѣ. Тоате лімѣеле аѣ чеѣа сіпгѣ-
рат дп пропѣнциадіа сілаѣелор, че прїп
семне саѣ літере, нічі кѣт пѣ сѣ поате
еспрїма, чї пѣмаі дпн глѣсѣїреа попорѣлї
сѣ поате кѣпоаѣе. Аша дп лімба франѣе-
ѣѣ, фѣрѣ де а авѣзї кѣт о пропѣнциѣ Фран-
ѣезїї, дпн кѣрнї пѣмаі, перфектѣ пропѣнци-
адіе вїне пѣ ва дпѣѣѣѣ; лімѣеле орїентале
фѣрѣ де семне вокалїче, пѣмаі кѣ конзо-
напте сѣ скрїѣ мѣлте, шї пентрѣ ачѣеа нічі
о грѣтате пѣ сѣѣере чеї че ворѣеск ачеле
лімѣї; дп Romania е кѣпоскѣт методѣл де
а скрїе, пѣмїт чокоѣеѣе, кѣ каре ѣп кѣѣѣт
дпн маі мѣлте сілаѣе, сѣ контраѣе дптр'ѣ-
па, шї пентрѣ ачѣеа чеї дѣдѣѣї кѣ ачел
метод, нічі о грѣтате пѣ сіпѣеск; пентрѣ
че дарѣ сѣ пѣ пѣтем скрїе кѣ літере ла-
тїне, фѣрѣ де а авѣ семп деосевїт, пентрѣ
ѣ ѣ ѣ, кѣ ачесте фак тоатѣ пѣдека де пѣ
дпѣѣѣѣошѣт пѣмїтеле літере.

Алте дппѣдеѣѣрї че сѣ адѣк дѣла іѣ-
вїторїї де словеле дїрїліене дп контра лі-
терелор, кѣткѣ пентрѣ ачесте п'авѣт ор-
тографїе регѣлатѣ, шї кѣткѣ дпн скїмѣа-
реа словелор дп літере, нічі ѣп інтерѣс
п'ар кѣшїга лімба, чї маі мѣлѣт стрїкаре,
сѣ вѣд пѣмаі дпн сіпгѣрѣл дпдемп, саѣ
маі вїне дпн не врѣре де а четї шї скрїе
кѣ ачеле літере, прїчіна дпкѣ сѣ поате
шї пентрѣ че. Токма пентрѣ-кѣ пѣ авѣт
ортографїе регѣлатѣ, ка сѣ ні о фачѣт, е
де ліпсѣ ка сѣ скрїем кѣ літере, кѣчї а-
чаѣта пѣ нїо поате да нїне регѣлатѣ. Дѣ-
пѣ ѣп алт Дїрїл, дпзѣдар аѣцентѣт, аѣ
трекѣт тїмпѣл апостолїеї, апої ачѣеа че
ні о ар да алѣмѣтѣкар чїне, п'ар фі а по-
аѣтрѣ, кѣчї ачѣеа трѣѣѣе дпн глѣсѣїреа ѣпїї

попор ка де чинчи милионае съ се днѣин-
 цезе, че нѣмаі prin днпрѣмѣгарае ши дн-
 пѣртѣширеа ideilor дн скріе съ поате дн-
 пліаі. Нічі о надіе ла днчепѣт п'аѣ авѣт
 ортографіе регѣлатъ, дар пентрѣ ачееа тот
 аѣ скріе. Ортографіа съ префаче потривіт
 кѣ кѣлтѣра лімбеі, ши е маі тѣлт спре а-
 жѣторѣл челор стрѣніі, каріі вреѣ съ дн-
 веде лімба, декѣт челор каре дн пащере
 ворвек ачееаші лімбѣ; дар пентрѣ цїрі-
 ліене есте ортографіе регѣлатъ? Вѣд скрі-
 ind зніі, oamenii, oamenilor, алдіі ominiі,
 ominiilor, ши іарѣ мортѣнт, ши мортѣнт
 ш. а., каре е маі віне? апоі кѣ літере съ
 нѣ пѣтем скріе: quand, саѣ quend, driapta,
 саѣ dreapta, laped, саѣ lapid din lapido,
 presit, саѣ presat, prefecut, саѣ prefacut,
 timp, саѣ temp, oste саѣ oaste ш. а. Чел
 че шіе лімба латїнѣ, тѣкар кѣт ар фї
 скріе ачесте, ле кѣпоаше а съ deriva din
 лѣтїніе, пентрѣ чеі че нѣ шіѣ тот зна е
 съ'ї скріі timp саѣ temp, кѣ нѣ ва шіі кѣт-
 кѣ timp дн лѣтїніе съ зіче tempu. О
 пробѣ пентрѣ скріере кѣ літере латїне,
 лѣнѣгъ челе тѣлте че саѣ пѣлїкат, воїѣ
 днѣѣдоше пѣлїкѣлѣі кѣ алт прїлеж. Каре
 аше аргѣментѣше: пѣнѣ нѣ vom аве орто-
 графїе регѣлатъ, кѣ літере съ нѣ скріем,
 съ поате асетѣна ачелѣіа, кареле ар вѣе
 съ шіе днота, фѣрѣ de а днтра дн апѣ,
 ка съ днведе. Іарѣ кѣткѣ дн днтрѣдѣ-
 череа літерелор латїне, пентрѣ лімбѣ нічі
 зп фолос, чї маі mare стрїкаре ар зрта,
 ва креде нѣмаі чел днкізѣнд окї dınainte
 адеврѣлѣі. Pretenzia саѣ дорѣл de а скріе
 кѣ літере латїне, пѣрчедe dın дрентѣл фї-
 ресѣ, каре дн авем кѣтрѣ ачеле літере ка
 кѣтрѣ але поастрѣ. Аѣ нѣ near фї маі de
 mare чїнсте а не арѣта лѣмеі, кѣтѣ авем

алфаветѣл пострѣ, ши нѣ съптем маі тѣлт
 васалї алфаветѣлѣі стрѣнѣ? словеле цїрі-
 ліене кѣ каре трѣім, съ нѣтеск de комѣл.
 алфавет сѣрвек, рѣсек, московїтеск, іар
 нѣ ромѣнск; афарѣ de ачесте скопѣл лі-
 тератѣреі тѣеѣе съ фїе префачереа лімбеі
 пентрѣ лѣдїреа шїїнделор днтре тоді
 Ромѣніі, че нѣмаі prin алѣтѣрареа лімбеі
 кѣтрѣ чеа латїнѣ, ка кѣтрѣ сорѣса съ
 поате мїжлочї; аѣ нѣ съптем de рѣс стрѣ-
 нїлор, кѣнд не кетѣт romanii ши яїмба
 романѣ, пре каре о арѣтѣт днврѣкатѣ
 дн вестїнте славо-сѣрвекї? Шї пѣнѣ а-
 кѣт съ vede deosebire дн стїлѣл ворѣреі
 дн скѣдереа не днцеленерїі дн літератѣ-
 рѣ. Чеі че скріѣ кѣ літере латїне, афектеа-
 зѣ ши знде нѣ е de ліпсѣ латїністѣ, іарѣ
 чеі че трѣіеск кѣ словеле славо-сѣрвекї,
 маі дн днкѣ тѣлте кѣвінте етероцене, de
 каре маі тѣлт нѣ е ліпсѣ, авѣнд кѣвінте
 пропрїе але поастрѣ. Стрѣмошїі пострїі
 аѣ фост маі zelozї кѣтрѣ лімба са, еї'ши
 аѣ цїнѣт фалѣ а пѣтѣ ворѣі дн лімба са
 кѣтрѣ алдіі. Деспре Като съ чїтѣше, кѣт-
 кѣ дн четатеа Атінеі, тѣкаркѣ шїе елі-
 пенѣе, аѣ ростїт о кѣвѣнтаре пѣлїкѣ дн
 лімба латїнѣ; іар дн адѣврїле сенатѣлѣі,
 кѣ атѣта лѣаре амінте съ фереаѣ ораторїі
 de а пресѣра дн кѣвѣнтѣрї кѣвінте стрѣ-
 не, кѣт Тїверїе, не шїїнд афла пентрѣ то-
 пополїзм зп кѣвѣнт кѣрат латїн, аѣ че-
 рѣт ертаре дела сенат ка сѣл поатѣ зіче.
 Пропѣширеа лімбеі дн кѣлтѣрѣ, нѣмаі а-
 тѣнчї не ва десфаче зп ізвор віѣ de а о
 пѣтѣ днавѣдї кѣ кѣвінте вѣне ши пропрїе
 фїреі лімбеі, de съ ва алѣтѣра кѣтрѣ чеа
 латїнѣ, іарѣ de нѣ, ва рѣтѣнѣ тот скїто-
 сїтѣ. Стрѣмошїі пошрїі venind dın Italia,
 дн Dacia, ачea лімбѣ аѣ адѣс кѣ сїне, каре

аъ ворвѣт'о шѣ дн Італіа, шѣ прѣн зрмаре, кѣ ачеле літере аъ шѣ скрісѣ. Ълфілас епископѣл Готѣлор не тѣмпѣл лѣї Валент дѣтвѣратѣлѣї, традѣкѣл с. скріпторѣ не лімба готѣкѣ, пѣнѣмаї мѣлте кѣвінте аъ дѣнѣт дѣн чеа латѣнѣ, дар шѣ дѣн літере не d, h, f, s, леаъ дѣнпрѣмѣтат, de vnde се а-дѣвѣрѣще, кѣткѣ Романії дн Дакіа, vnde шѣ Готії локвіѣ, дн скрісоаре нѣ кѣ алте літере, декѣт кѣ челе латѣне аъ трѣт. Проконіе свѣ Івстініан дѣтвѣратѣл, дн дескріе-реа четѣдѣлор, де лѣнгѣ Дѣнѣре, нѣ де ларте де четате Zanес, пѣтеще о четѣдѣвіе, кѣ пѣтеле Понтес ла капѣтѣл Пѣнтеї лѣї Траіан дн дреапта Дѣнѣрїї, адѣлогѣнд кѣткѣ пѣтеле ачеста а четѣдѣвіе е дела Романїї, саъ латѣнї; сѣ веде кѣткѣ пѣтеле ачеста Понтес, е кїар скріс, дѣпѣ пропѣн-дїадїа лімбеї чеї попѣларѣ а Романїлор-їар нѣ дѣпѣ чеа класікѣ, кѣ атѣнчї нѣ Понтес, прѣкѣт шѣ Ромѣнїї зїк пѣнте, чї нонс ар фї скріат скріпторѣл греческ, лі-тера e, лѣнгѣ e, é адѣлогатѣ де скріптор ба сѣї деїе формѣ дѣпѣ Гречї, їарѣ нѣ дѣн пропѣндїадїа попѣларѣ. Кѣткѣ лімба векїлор романї, днпѣнте де а о реформа, саъ префаче граматїчїї, алтѣ формѣ аъ авѣт, шѣ аша шѣ алтѣ пропѣндїадїе, де кѣт сѣ пропѣндїе астѣзї чеа латѣнѣ, сѣ кѣпоа-ще дѣн дѣскрїпчѣнїе челе векї, тѣкаркѣ де ачеле, преа пѣдїне аъ ажѣнс де свѣт рѣдїна веакѣлѣї, ла врѣста поастрѣ. Ла Gel-ліус сѣ чїтеще: „Pellex aram Junonis ne tangito, seї tangit, Junonei crenibus demissis; ne non feminam caedito,“ їарѣ Livius дн картѣа 22 кап 10 адѣче зн проїект де лецї а попѣрѣлѣї романѣ, дн аша формѣ: „Ro- gatus in haec verba populus, velitis jubea- tis vo hoc sic fieri? — si res publica — si

cut velim eam, salva servata erit haec de- ellis — datum donum duit populus roma- nus, Quiritium.“ — Ennius дѣнѣче пре Романїї офѣтѣнд дѣпѣ Romulus аша: „O Romule, Romule dic.“ Дїнѣре маї векї до- кѣменте декѣт ачесте, крѣд кѣ маї кїар с'ар кѣпоаще деосевїреа дѣнѣре лімба по- пѣларѣ, шѣ чеа класікѣ. Асемenea скїм- варе аъ пѣтїмїт шѣ лімба Гречїлор, еї сїнгѣрї нѣ шѣї, кѣтн аъ пропѣндїат еліпїї лімба чеа кѣлтѣ, днсѣ пѣнѣтрѣ ачееа чїне ле дїспѣтѣ дрепѣтѣл, кѣткѣ п'ар фї зрмашї еліпїлор, шѣ п'ар ворвї лімба са пропрїе. *) Ортографїа італїанѣ, сѣ дїне де чеа маї вѣпѣ, пѣнѣтрѣ-кѣ аша еспрїмѣтѣ кѣвѣнтѣл, кѣт сѣ ворвѣще, шѣ тотѣшї аскѣлте каре ва пре Італїан кѣнд ворвѣще, шѣ ва кѣпоаще кѣтѣ деосевїре есте дѣнѣре пропѣндїадїе дн ворвїре дела ачееа, каре аратѣ орто- графїа. Де неар кѣпоаще стрѣнїї лімба чеа маї вїнїшор, де кѣте хѣле шѣ дефѣ- тѣрї ам фї ферїдї? Пѣнѣтрѣ адѣчере ла маї маре зшѣрѣтате, ка сѣ піо кѣпоаскѣ шѣ стрѣнїї маї де апроапе, че тїжлок поаѣе фї маї потрївїт, декѣт алфавѣтѣл латѣн; лімба латѣнѣ прїн класїчеле кѣрѣдї, каре сѣ афлѣ, шїаъ пѣс шїешї зн вечнїк мо- нѣмент де а фї кѣпоаскѣтѣ дѣнѣре оаменї, пѣпѣ кѣнд вор фї не пѣтѣнт; пѣнѣтрѣ чеї че кѣпоаск ачаста лімбѣ, саъ сорорїле еї, кѣтѣ зшѣрїнѣдѣ, де vom скріе кѣ літере ла- тїне, де а пѣтѣ кѣпоаще шѣ а Ромѣнїлор; дн е. дїнѣр'ачесте кѣвінте, аша скрісе: „In ante de a miadie di, me au quercitat cum- natu meu,“ чѣл че шїї лѣтїнеще п'аре трѣвѣ-

*) D. професор Фалтераїер ш, а. Че е дрепѣт маї мѣлѣ дїнѣтѣмїсрїї історїче декѣт фїлологїче. Ped.

tingъ съ спънъ алтъл, кѣмкъ де нѣ шѣ класичеце е зис, дар адък фоарте кѣтръ лѣтиние; iarъ динтр'ачесте: „Анаинте де а мiazъзи м'аѣ черчетат кѣмпатъ теѣ, prin пичѣ о тѣестрие хемикъ саѣ атономикъ, ва щѣ амеце, кѣ че лимбъ лѣи кѣпоскѣтъ е асепенеазъ, пѣпъ нѣ ва дпвѣца литератѣра кѣ слове; интересъл даръ пентрѣ лимба поастрѣ съ кѣпоаще шѣ динтр'ачаста, ка съ скриетъ кѣ литере. Рѣчала, саѣ теѣ вине дпстреинареа де кѣтръ литереле латине, тѣлтора де аколо требве съ винъ, кѣ п'аѣ конвиндере, саѣ кѣпощѣндъ деплинъ депре романитатеа Ромѣниор, саѣ кѣ нѣ даѣ пичѣ зп прецѣ оридинациеѣ, дп тоатъ привинда сѣнтъ вредничѣ де компѣтимире, пентрѣ гроаса амѣрдире а сѣмдѣриор.

Din Ungaria.

А.

АДЪНАРЕА ЦЕНЕРАЛЪ

а дпсодиреѣ пентрѣ кѣпоащереа Трансилванѣеѣ. Дп Брашов ла 8. шѣ 9. Изниѣ а. к.

„Дп пѣтерѣе зпите стѣ тѣриеа,“ есте кѣзвѣнтъ тѣлтора кѣпоскѣтъ, дар фоарте пар дедѣс дп фаптъ. Грелеле остепелѣ, дптинса сѣлиндъ а зпѣи пѣтѣръ зпн дпн патриодѣи Трансилванѣеѣ, маѣ вѣртосъ дела дппѣрѣтеаса Марѣа Тересѣа дпкоаче аѣ скосъ ла лѣминъ невредзѣите вѣстѣерѣи пентрѣ исторѣа патриѣе, пентрѣ дрептѣрѣи, пентрѣ тоате рашѣрѣле исторѣеѣ патѣрале ш. а. ш. а.; дар фѣиндкъ тоцѣ ачеѣа аѣ лѣкратъ фѣешкаре деосевѣи, ѣсолатъ шѣ партеа чеа маѣ маре лѣпѣндѣтсе кѣ лимсе греле а траѣзлѣи вѣедѣи, еѣ остепинд, totдеодатъ доведѣрѣ дптре фотѣрѣи греле, кѣмкъ „дп зпѣре ар ста

тѣриеа.“ Дптр'ачеа пѣлделе челе десе а дѣриор дпн афаръ не прелѣмина, дпдемпѣндѣне а черчета шѣ поѣ скѣмпна поастрѣ патриѣ пѣстратъ де тоцѣ кѣ прецѣа де сѣнде, шѣ а не фолосѣ де челе афлате. Бѣрвадѣи чеѣ прокопсѣдѣи аѣ пацѣеѣ сѣсецѣи prin о дпделеаптѣ економѣе аѣ дпгрѣжѣитъ дпн веакѣрѣи де а ста дп непрекѣрматъ котѣпикациѣ маѣ вѣртосъ кѣ Германѣа; фѣиѣ лор аскѣлтъ щѣинделе маѣ дпалте парте маре ла зпверсѣтѣдѣле де афаръ; преодѣи лор сѣнтъ тоцѣ ка зпѣл трекѣдѣи prin челе маѣ тѣлте рашѣрѣи але фѣлософѣеѣ шѣ prin теолодѣе, iar исторѣеа се паре кѣ ар фѣи о хрѣпъ де тоате зѣлеле а зпѣи маре пѣтѣр дпн трѣвшѣи, скѣрт, пѣтереа моралъ шѣ интелектѣвалъ а патриѣе поастре кѣтезѣ а зѣче, кѣ еа дпн времѣи с'аѣ концентратъ дп сѣсѣме. Есте дар' о преа фѣреаскъ ѣрмаре, дакъ бѣрвадѣи сѣсѣмеѣ венѣрѣ шѣ пѣсерѣ маѣ дптѣлѣ дп лѣкрате идѣа, кѣ шѣ дп привѣнцѣа щѣинделор пѣтерѣле зпите факъ тѣриеа.

Noѣ дпдатъ дѣпъ дпкѣдереа адъ зпѣрѣи ценерале пентрѣ кѣпоащереа патриѣе фѣгѣдѣирѣмъ кѣ вомъ дппѣртѣшѣи резѣлтатѣл. Дечѣи

Дп 8. Изниѣ не ла 9 чѣасѣрѣи дѣимѣеаца Домѣл Іосѣфъ Травш, дѣректоръл де полицѣе дпн Брашов, ка презѣидентъ сѣплинѣторѣи де локъл презѣидентълѣи актѣвал Іосѣфъ Бедѣс де Шарверг, консѣлиарѣи шѣ комѣсарѣи маре ал дѣрѣеѣ, кареле дпн причѣна воалѣи нѣ пѣтеа фѣи де фадъ, десѣкѣе сесѣа кѣ зп кѣзвѣнтъ потрѣвѣитъ шѣ кѣлѣзросъ, апоѣ амѣсѣратъ статѣтелор, преѣписѣе кѣрѣсѣл десѣватѣриор. Дѣпъ чѣтѣреа каталогълѣи де пѣтеле тѣдѣларѣиор, дѣпъ дпсептпареа поѣмор тѣдѣларѣи дпн Брашов (150), се чѣтѣи протоколъл анълѣи трекѣтъ, апоѣ се дппѣрдѣирѣ статѣтеле

типъrite gratis de Ioan Гът проприетаріа типографіеі дін Брашов. D. президент арътъ, къ дін архивъа соціетъдїи, каре ва еши дін време дн време, ащ шї ешит врошъра днъгїа ла D. Г. Клозіо дн Сївїѣ, іаръш gratis. Се прїмі къ тълдъмітъ презентъа де 40 ф. арц. дела парохъа съсеск дін Севеш, кѣм шї днвіереа типографіеі лѣи Хохтаїстер, де а типъри а дѣа врошъръ дін архив gratis. Маї днколо се хотърѣ а се трїміте рѣгаре ла маї тълдї літерадї де афаръ; прїетїні аї кѣпоащерїї де патріа ачеста. Сокотеала датъ пентрѣ венїтъа соціетъдїи арътъ, къ дн анъа трекът келтъїала фѣ пѣмаї де 48 крї арц., іар рестъа фѣчеа 361 ф. 12 крї арц., карїї с'ащ ашезат ла спаркасе. Се дефїнсе локъа адъпърїї не анъа вїторїѣ ла Сївїѣ.

Дн 9. Ізніе D. сенатор дін Сївїѣ Іоан К. Наїгеворен фѣ адес пентрѣ анъа в. де президент локодїиторїѣ. — Президентъа арътъ, къ дін тълдларїї літерадї ар фї дат дн монтрѣ врѣтоареле скрїпте: 1) Ехо ла пеатра краївлї (лѣнгъ Брашов) де D. Антонїе Кърд; вн феномен мїнънат шї преарар. 2) Реашезареа евангелїко-лїтеранїлор дн Клѣж де парохъа І. Г. Шасер дін Талхаїм. 3) Сѣтъїїреа пентрѣ къдїгареа впор варометрѣрї спре а се тълъсра тѣнцїї, де M. Шѣстер конректор дн Сїгїшоара. 4) Адаосърї ла щїнца де статъа Трансїлванїеї де Г. Бїндер, професор дн Сїгїшоара. 5) Деспре пѣтеле Сасїлор дін Трансїлванїа. 6) Днълдїїмеа впор тѣнцї шї оранше а Трансїлванїеї де А. Кърц. Дѣпъ ачеста Бѣчечїа пѣ маї рѣтъне де чел маї палт тѣнте, чї Negroїа дїнволо де Фѣгъраш. 7) Деспре реладїа лїмбей съсесдїї трансїлване кътрѣ чеа дін Саксонїа де жос шї Ренъа де жос,

де Ф. Марїенъсрѣ, професор дн Севеш. 8) Жѣдекареа лексїконълѣї цеографїко-статїстїк а лѣї Ленк де професоръа Г. Бїндер. 9) Пентрѣ къдїгареа впеї вївлїотечїї пе сеама соціетъдїи де І. Фїлч парох дін Севеш. 10) Адаосърї де докѣменте ла історїа Сасїлор, де професоръа Г. Таїч дін Сїгїшоара. 11) Чеарта Сасїлор пентрѣ ватъ къ канїтълъа дін Орадїа маре дн капетъа веакълѣї ал 15леа, де ачелаш. 12) Пентрѣ дѣбъ хрїсоаве а краївлї Андреїѣ II. ла а. 1200, а краївлї Стефан V. дела 1269, апої вн каталог де манъскрїпте трансїлване че се афлѣ дн к. к. вївлїотекъ де кърте шї днскрїпцїї дела Арїостї, днпъртъшїте де І. Хенрїх преот дн Добрїнг. 13) Обсервъдїї ботанїче де літографъа M. Бїелд. 14) Пентрѣ харте монтанїстїче дін Трансїлванїа шї о хартъ а „дърїї“ Хаѣгъллї, де семпареа впѣї корн афлат ла Корнѣдел шї їнскрїпцїї дела монѣментъа Анафїлор дн Алмакерек де ачелаш. 15) Сѣвстрат пентрѣ о мїнералоцїе топографїкъ а Трансїлванїеї, дѣпъ Сѣков, де ачелаш. Шпеле дін ачесте манъскрїпте се чїтїрѣ фрѣмос дн азъа тѣтърор. — Ащ маї кѣрс тълте сѣтъїрї шї асвпра алтор обїекте, дін каре пої днсемпѣт пѣмаї пропозїцїа де а кѣмпъра дела D. парох M. Акнер дін Хаммерсдорф фрѣмосъа канїнет цеогностїк, кѣм шї де а типъри томъа сѣплїнїторїѣ дін Флора (ботанїкъ) а вреднїкълѣї доктор Баѣтгартен. — Фрѣмосъа кончерт де органе дн вїсерїка чеа маре а протестанцїлор, прѣпъзъл, валъл шї алте петрекълнїї плѣкѣте, каре рѣкорїрѣ пе чеї овосїдїї де серїосїтатеа челор доаъ зїле, сѣ ле атїнцет пѣмаї; сѣ пе днтоарчет пѣдїнтел ла врошъра архївеї. Ачешашї кѣпрїнде: а) Адаосърї ла історїа Трансїлванїеї дела країва

Andreia al Zlea pînă la 1310; в) Desvълъirea челор маї дусемпътоаре прінчине пентрѣ черчетареа літвеї ротънеції де професоръл Шъллер. ч) Ын транспът а лъї Сідістмънд Баторі; ц) doatъ monede рарі romано-dacиче; д) чева пентрѣ географіе. Ачест архів се сокотеше ка контінваціе ла архівъл Длѣ Шъллер тпъріт де маї пайнте, каре іаръш къпрінде лъкрърі че ші не пої тревзе съ ае интересезе. Б—ц.

ТИРАНЪЛ.

Ын країѣ дпн веаквріе трекъте гъверна въ атъта варбаріе статвріе сале, джкѣт съпъшії сѣї пъл маї пълтеа сѣфері, ші п'а-веаѣ алтъ пълдежде декѣт дпн Дѣтнезеѣ, пе каре 'л рѣга де а'л мѣта дпн ачеастъ лъте, пічі алтъ тѣпгъере декѣт а'л дпкърка къ тпїї де влестете. Ел ера атѣт де къпоскът кїар ші афаръ дпн статвріе сале, къ пічі одатъ вечпнії пѣ ворвеа деспре дѣпсѣл де-жѣт пѣмпндъл тпран. Ла дптерпареа са дела о вѣпътоаре, ачест країѣ прпнтр'о скпмбаре атѣт де мпнпнатъ, каре піміні п'о пълдеж-дѣїа, трпмісе слѣжванпї пе ла рѣспѣтїїме орашѣлѣї, ка съ факъ ачеастъ прокламаціе дпн партеа са: „Нородъл меѣ, песпмдїреа теа а фост пѣп' акѣт; ѣп въл че м'а по-прпт д'а ведеа дрептатеа, каре тревзе съ пълзеск стѣпѣпнд, ші крѣзімеа теа м'а фълкът ка съ дпплѣнт пѣмпалѣл дп спнѣл певпновадїлор. Ачеаа че въ вестеск, тревзе съ въ вѣкѣре. Въ деклар, къ д'ачї дппайнте воїѣ фї статорпк ші пекпмбат спре а въ да къ дпвпмшггаре тот фелѣл де ферїчїре, ші а въ фаче къ кредпндъ дрептатеа че въ сѣпнт датор. Ам дестълъ дпкредере дп

спнчерїтатеа пѣртърїї че'мі пропѣѣт, ка съ въ дпкредпндезѣ, къ 'п вїтор піміні пѣ ва сѣфері чеа маї мїкъ педрептате. Тот пѣ-тѣпѣтѣл ва фї пѣїа де сгомотѣл кѣсппѣтърїї теле ші вѣквріа ва рѣсѣпа дп тоате статв-ріе пентрѣ дѣрпчїїле ші фачерїле де вїде че воїѣ дппрѣщїа дп трѣпселе.“

Ачеастъ прокламаціе прїчпнї о вѣкв-ріе пекспрпматъ тот породѣлѣї, ші дпкѣ ші маї тѣл ефектѣл че о зртъ.

Тодї съпъшії гѣстаръ ѣп рѣпаос, каре ле ера пекъпоскът, ші дрептатеа фѣ къѣта-тѣ аша де ексакт дп времеа зртѣтоаре а стѣпѣпїреї ачестѣї країѣ, къ ведеа пѣщпне пѣї де къпрїоръ ші маї сѣгѣнд лантеле леодїчелор; епѣріе жѣкѣндѣсе къ огарѣл; шойтѣл ші потѣрпїкеа дптр'ачелашї кѣїѣѣ, ші гѣска зѣврѣнд дп товѣрѣшіе къ вѣлтѣ-рѣл. Претѣтпденї пѣ се ворвеа декѣт де-спре дрептатеа ачестѣї фѣїтос країѣ, пѣмпн-дѣл дрепт.

Ачеастъ скпмбаре се пѣреа ші маї тѣл вредпкѣ де мпраре ла тоатъ лѣтеа, къ пѣї кѣпндеа піміні прїчпна, ші къ пѣ пѣтеа прї-чепе кѣт ера прпн пѣтпндъ атѣт іѣте ші фъръ весте съ треакъ дпнтр'атѣтеа вїдїї ла атѣтеа вїртѣцїї, ші а'шї арѣта атѣта статорпчїе дп стѣрѣїреа лор. Пѣщпне фѣ дпкредпндат дп прїчпна ачеаста прпн мїж-лопїреа зпѣї фаворїт ал країѣлѣї, каре 'л рѣ-гѣ дптр'о зі де а прїпті словозенїа че лѣа спре а'л дптрева прїчпна зпѣї дптоарчерї атѣт де чѣдате.

„Іатѣї резонѣл, респѣнсе ачест Мо-нарх, дп чеа дпн зртѣл вѣпътоаре че фѣ-кѣїѣ, кѣт гопеам ѣп іенѣре, вѣзѣїѣ къ ѣп кѣїїне пѣрѣсіе вѣпнатѣл, ші се лѣсе дѣпѣ зрта зпѣї вѣпн. О апѣкѣ д' ѣп пічор, ші і'л рѣпсе. Вѣлпеа скѣпѣ ші се вѣрѣл дп-

тр'о vizitîz. Къпеле, каре възъ къ възпеа
п'о съ маї іасъ де аколо, ка съ віе съ інтре
лп лавеле саме, о лъсъ ші се лъъ іаръ дъ-
пъ зрмеле епърълмі дппревпъ къ челмалді
ккпні. Ъп трекътор, каре възъ пе къпеле
дпндъсе лп калеа са, ді арънкъ о піатръ
къ атъта іскъсіцъ, дпкът ді ръпсе зп пі-
чор, асеменеа прекът ші ел ръпсесе пе ал
вълпні.

Пъціпъ време лп зрмъ, зп кал кълкъ
пе пічор пе трекътор, ші ръсвъпъ пе къп-
пеле. Дар калъл авіа фъкъ къдїва паші ші
къзъ къ пічоръл дптр'о газръ, ші се ръпі
атът де прімеждіос, дпкът шкїопътъ.
Мартър фїнд ла ачесте ексемпле: vezî тъ,
зісеіз лп сіпемі, къ ачещі деосевіді сѣпшні
аъ прїіміт фїекаре респльтіреа фаптеї лор
челї зржте? потърпїкеа тжпкъ пе фър-
пїкъ, шоїтъл педепсеце пе потърпїке, ші
вълтъръл тратъ пе шоїтѣ къ кпнъл къ каре а
тратат ел пе потърпїкъ, чел че омоаръ
дпсфършїт есте оморът. Nїmїnї пъ ръ-
тжпне педепсіт саъ фъръ ръспльтіре, орї
фъкжпд ръъ саъ фъкжпд віне.

Ъп ексемплъ ка ачеста ар тревзі съ
дптоаркъ пе орї каре ом дела гжндъл че
аре ка съшї ръсвъне, темжндъсе де асеме-
неа іспрвъї фатале.

N. Nenovici.

ЪН БЪЛБЪК.

Ф а в ъ л ъ.

Ъп вълбък фоарте зпфлат,
Се дъче odinioare,
Пѣ, зп пъръъ кам тълбрат.

Мъреу плїн де дпгжтфаре,
Къ къ джпсъл пъ съ поате,
Алтъл нїме компара,
Din тодї къдї пе пъръъ глоате,
Din спъте съ дпсфърта.
Лп ал съъ дръм дптжлпнеце,
Пе зп алт вълбък маї мїк.
Къ дїспреу ла ел прївеце,
Cocotindъ'л de nїmїk;
Шї къ 'п топ лъдъторїз,
Лї зіче: Ърмеазъ'мї мїе,
Нъ фїї аша темъторїз,
Аї къраж, аї въръвдіе!
Еъ ашї мерце, дар пъ пот,
Шї кеар дѣ ашї пѣтѣ пъ вреъ;
Лъмеаї плїнъ престе тот,
De прїмеждїї шї де ръъ. —
Ла ачест ръспънс лї зіче:
Те къпоск къ ещї фрікос;
Веї відѣ еъ тъ воїз дъче,
Іатъ'н дръмъ'мї глорїос.
Нъ с' прїмеждїї пентръ мїне,
Ла тоате тъ 'мпротївеск,
Пентръ зпї сжпт ка тїне,
Іар де мїне се фереск. —
Bїне мїар пърѣ шї мїе,
Dар де къдї ам аззіт,
Къ къ ачастъ сѣмедїе,
Nїmїкъ п'аъ іспрвъїт. —
Шї аша с'аъ дптжпплат.
Къчї департе п'аъ аїзпс,
Ъп скаїз фоарте пѣпсълпнат,
De пе лъме л'аъ ръпес.

Georgie Nicolianca,
проф. шкоалѣ пъвл. din Тексас.